

Förenklat rättelseförfarande beträffande uppenbara taxeringsfel

Av kammarrättsassessorn S. Widmark

För närvarande kan som bekant ordföranden i prövningsnämnd ensam avgöra vissa taxeringsbesvär, nämligen besvär som avser endast rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller som biträtts av motpart, de s. k. enmansmålen. Bestämmelsen härom i 87 § taxeringsförordningen infördes på förslag av 1955 års taxeringssakkunniga i det betänkande som legat till grund för utarbetandet av den nu gällande taxeringsförordningen (SOU 1955:51). Med nämnda bestämmelse avsågs bl. a. att förenklade förfarandet vid rättelse av klara taxeringsfel. Det måste anses uppenbart att bestämmelsen även i praktiken fått denna verkan.

Från olika håll har emellertid även efter införandet av enmansmålen i prövningsnämnd påpekats behovet av ett ännu snabbare rättelseförfarande i fråga om uppenbara taxeringsfel. Oftast har man därvid ansett att snabbare rättelse skulle uppnås om lokal skattemyndighet fick befogenhet att i samband med längdföringen och även eljest rätta taxeringsfel av här åsyftad karaktär. Ett sådant förslag framlades i två motioner till 1958 års riksdag (I: 22 och II: 27), som dock avvisades av riksdagen.

Ett förslag i nämnda riktning har emellertid framlagts i prop. nr 131 till årets riksdag, som nu har godtagits av riksdagen (bev. u. utl. nr 39, rskr 373).

Allmänna villkor för rättelse

Det nya förfarandet, varom bestämmel-

ser införts i en ny paragraf, 72 a §, i taxeringsförordningen, innebär i princip att myndighet som handhar längdföring har möjlighet att rätta vissa uppenbara felaktigheter i taxering för inkomst och förmögenhet. Rättelsemöjligheten är dock begränsad även därutöver. Till grund för dessa ytterligare begränsningar ligger vissa i propositionen uttalade principer. Rättelseförfarandet skall sålunda ses som ersättning för den rättelsemöjlighet som taxeringsnämnd kunde ha ägt om den varit ett permanent organ. Bl. a. denna synpunkt har medfört att de nu antagna bestämmelserna inte avser annan taxering än sådan som beslutats av taxeringsnämnd. Vidare understryks i propositionen att det nya förfarandet bör avse endast taxering av sådana skattskyldiga för vilka snabb rättelse av taxeringsfel kan ha väsentlig ekonomisk betydelse. Med anledning härav har det nya förfarandet utformats så att det, i vad det avser annat än rena längdföringsfel, berör endast taxering av fysisk person eller dödsbo.

Den tidrymd inom vilken rättelse skall kunna vidtas har begränsats på så sätt, att efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret må här avsedd rättelse beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet som berörs av det nya förfarandet dessförinnan gjorts hos den som har att besluta om rättelse. Den angivna tidrymden har bestämts med hänsyn till att taxeringsintendenten kan anföra besvär hos prövningsnämnden till utgången av april månad året efter taxeringsåret.

Rättelse av längdföringsfel

Beträffande rena längdföringsfel kan den myndighet som ombesörjt längdföringen besluta om rättelse av varje taxering för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd. Till längdföringsfel hänförs sådana fall då taxering inte införts i taxeringslängd inom föreskriven tid eller införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i taxeringslängd. Det sista fallet torde framför allt avse felaktig överföring av belopp från deklaration till längd.

Rättelse av annat än fel vid längdföring

En vidare befogenhet att rätta taxeringsfel skall föreligga om taxering som beslutats av taxeringsnämnd avser fysisk person eller dödsbo. Rättelsemöjligheten är dock här begränsad därigenom att rättelse — totalt sett — inte får medföra höjning av taxeringen. Vidare bör rättelse ej ske enligt det nya förfarandet om särskilda skäl föranleder att prövningsnämnden bör avgöra frågan. Enligt uttalanden i propositionen skall sådant skäl anses föreligga om taxeringen överklagats till prövningsnämnd, om felaktighet upptäcks som längdförande myndighet ej äger rätta eller — vilket kan anses inbegripet i sistnämnda fall — om resultatet av rättelse skulle bli sänkning av en taxering som åsatts skattskyldig men höjning av en annan taxering för den skattskyldige samma taxeringsår.

Rättelse av felräkning, schablonavdrag m. m.

Längdförande myndighet kan enligt de nu antagna bestämmelserna rätta taxering

av sistnämnda slag — alltså taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd — om taxeringen blivit oriktig till följd av uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration. Med "deklaration" avses härvidlag även deklarationsbilaga. Vidare må rättas uppenbar felaktighet i fråga om belopp som anger fastighets taxeringsvärde, varvid fastighetslängden skall äga vitsord, samt beträffande avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning. Till dessa avdrag skall enligt propositionen räknas avdrag för garantibelopp, schablonavdrag vid olika förvärvskällor — dock inte avdrag för resor med allmänna trafikmedel — utebliven avrundning av avdrag under inkomst av tjänst samt schablonavdrag för sjukförsäkringsavgift. Dit torde också böra räknas det minimiavdrag för kommunalskatt som får åtnjutas fr. o. m. 1967 års taxering enligt 4 § 1 mom. tredje stycket förordningen om statlig inkomstskatt.

Rättelse av allmänna avdrag

Åtskilliga fall då rättelsemöjlighet skall föreligga hänför sig till felaktigheter beträffande allmänna avdrag för fysisk person eller dödsbo. Sålunda kan rättas uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag vars rätta belopp framgår av debitering, alltså avdrag för kommunalskatt, sjukförsäkringsavgift och tilläggs-pensionsavgift men även avdrag för folkpensionsavgift i den mån sådant får åtnjutas framdeles, dvs. om det hänför sig till taxering år 1965. Det betonas i propositionen att belopp som framgår av debitering kan rättas i förevarande ordning endast om det får dras av som allmänt av-

drag. Bestämmelsen avser alltså inte debiterad varuskatt, andra ATP-avgifter än tilläggsavgift och ej heller skogs-vårdsavgift m. fl. belopp som framgår av verkställd debitering. Å andra sidan skall det inte spela någon roll för möjligheten att rätta om det ifrågavarande beloppet påförts av annan myndighet än den som handhar längdföringen, dvs. är behörig att rätta felaktigheten i det aktuella fallet. Vidare må rättas uppenbar felaktighet i fråga om premier och andra avgifter enligt 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunal-skattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomstskatt samt uppenbar felaktighet i fråga om det s. k. förvärvsavdraget enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning.

Rättelse av ortsavdrag

Den rättelsemöjlighet som berör endast taxering av fysiska personer eller dödsbo avser slutligen uppenbar felaktighet i fråga om ortsavdrag. Detta hade även föreslagits i den promemoria som legat till grund för propositionens förslag. Vissa myndigheter som yttrat sig över promemorianas förslag understök att rättelse borde få avse endast uppenbart felaktiga ortsavdrag medan ett par myndigheter direkt avstyrkte införandet av en rättelsemöjlighet i fråga om ortsavdrag. Emellertid uttalar departementschefen i propositionen, att det föreslagna rättelseinstitutet på grund av avsikten därmed ofrånkomligt bör omfatta rättelse av ortsavdrag, enär sådana felaktigheter som oftast drabbar ensamstående med barn, nämligen just fel i fråga om ortsavdragets storlek, eljest skulle falla utanför det förenklade förfarandet.

För rättelse fordras uppenbar felaktighet

Det framgår av det föregående att rättelse får ske endast om felaktigheten är uppenbar. Därmed menas enligt propositionen att felaktigheten skall vara sådan att olika åsikter inte kan råda om att felaktighet verkligen föreligger. Å andra sidan torde för rättelse inte erfordras att felaktigheten berott på uppenbart förbiseende från taxeringsnämnds sida utan endast att uppenbar felaktighet faktiskt föreligger, t. ex. att kommunalskatt avdragits med för lågt belopp. Det nya förfarandet medför därför en viss utvidgning av skattskyldigs möjlighet att efter den ordinarie besvärstidens utgång få taxering rättad.

Inhämtande av yttrande

Enligt författningstexten skall yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande innan rättelse beslutas, om detta ej är uppenbart överflödigt. Yttrande bör regelmässigt inhämtas om det är oklart vad taxeringsnämnden åsyftat. Bl. a. med hänsyn till att rättelse bör kunna ske så snabbt som möjligt avvisas i propositionen förslaget från ett par remissinstanser, att taxeringsintendenten skall höras över ifrågasatt rättelse.

Delgivning av beslut i rättelseärende

Den skattskyldige skall underrättas om rättelsebeslut samt om vägrad rättelse som den skattskyldige yrkat, om det ej är uppenbart överflödigt. Enligt vad som uttalar i propositionen torde sådan underrättelse vara överflödig beträffande beslut om rättelse av längdföringsfel innan debetsedel utsänts. Det har däremot inte ansetts påkallat att beslut i rättelseärende skall delges taxeringsintendenten eller kommunen.

Ändrade bestämmelser om skatteavdrag för pensionärer

Av byrådirektören Gösta Stendahl

När allmän pension utbetalas från riksförsäkringsverket skall från och med den 1 januari 1966 skatteavdrag göras med beaktande av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg. Å andra sidan skall man vid den databehandling, som äger rum hos verket, inprogrammera skattelindring genom avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Pension från folk- och tilläggspensioneringen — s. k. allmän pension — är med undantag för invaliditetstillägg och invaliditetsersättning skattepliktig inkomst. Härav följer att skatteavdrag för preliminär A-skatt och ev kvarstående skatt skall göras vid utbetalning av pension. De närmare föreskrifterna om sådant avdrag återfinns i kungörelsen den 7 december 1962 (SFS nr 667) med föreskrifter rörande avdrag i vissa fall å folkpension och tilläggspension för gäldande av skatt. För avdrag av allmän pension, som är samordningsbar med statlig personalpensionsförmån, gäller dock särskilda föreskrifter som återfinns i kungörelsen den 5 juni 1959 (SFS nr 267).

Besvär m. m.

Med det nya förfarandet har inte avsetts att skapa en ny instans i skatteprocessen utan endast som ovan framhållits införa en ersättning för taxeringsnämnds möjlighet att rätta taxeringar som den åsatt. Detta har bl. a. ansetts böra medföra att talan mot beslut om rättelse enligt det nya förfarandet inte får föras särskilt utan endast i samband med talan mot taxering

Utbetalning av allmän pension

Enligt 16 kap 4 § lagen om allmän försäkring utbetalas allmän pension månadsvis. Den utbetalas av riksförsäkringsverket eller, i den mån verket så bestämmer, av allmän försäkringskassa. I praktiken fungerar utbetalningssystemet så, att försäkringskassa ombesörjer de två första utbetalningarna av förmåner som nybeviljats eller förhöjts. Därefter sker utbetalning genom riksförsäkringsverkets försorg.

Utbetalning från riksförsäkringsverket sker i princip medelst s k pensionsanvisningar, vilka framställs genom automatisk databehandling. De består av en arkivdel och en mottagardel. Mottagardelen innehåller uppgift om bl a folkbokföringsnummer, pensionens bruttobelopp, preliminär skatt, kvarskatt och utbetalningsbelopp.

Databehandling vid uträkning av skatteavdrag

I den månatliga *utbetalningsrutinen*

ringen som sådan enligt hittills gällande besvärregler. Om emellertid längdförande myndighet felaktigt vidtagit rättelse eller felaktigt vägrat rättelse torde, enligt uttalande i propositionen, sådant förbi-seende anses ha förevarit som medför rätt att anföra besvär i särskild ordning enligt 100 och 101 §§ taxeringsförordningen.

De nya bestämmelserna trädde i kraft den 4 december 1965 (SFS 1965: 558).